

"מדיאה", תיאטרון-מחול אדאפוס
כוריאוגרפיה: דימיטריס פאפאיואנו
מוסיקה: קולאז' מתוך אופרות של בליני
מרכז סוזן זלל (7.6.00)

מחול ממולדת התיאטרון

גל אלסטר

לא היו לי ציפיות רבות מ"מדיאה" של תיאטרון-מחול אדאפוס. יוון אינה מוכרת כמעצמת מחול, ואף כי הסיפור על הגיבור יאסון וגזית הזהב שהשיב בעזרת מדיאה בספינה ארגוס נמצא במיתולוגיה היוונית מקדמת דנא, הרצף התרבותי בין יוון העתיקה ליוון של היום קלוש מאוד. הפתיחה אימתה את חששותי: העיצוב של התלבושות, שהתאים למאה ה-19, נראה כמו גימיק אופנתי, והתנועה היתה בנאלית עד כדי גיחוך. היחס בין המוסיקה לתנועה היה פשטני, וכך גם המימיקה, שסימלה את העלילה בלי תחכום. הבחירה בקולאז' מאופרות של בליני נראתה תמוהה, והיתה עקבית לפחות עם עיצוב התלבושות. התנועה עקבה אחרי המוזיקה בלי תחכום, בדומה למימיקה הבנאלית.

כל זה השתנה ברגע שהחל הדואט בין יאסון, בגילומו של הכוריאוגרף דימיטריס פאפאיואנו [Papaioannou], ובין מדיאה, אנגליקי סטלאטו. דואט זה, שחלקו נרקד בעירום, היה סוער, מעודן וארוטי מבלי לגלוש לפורנוגרפיה או לקיטש (כמו שקרה במופע של בלנקה לי). זהו דואט מרגש ומקורי, וההתייחסות הישירה היפה ביותר למיניות שראיתי במחול. מאותו רגע העבודה משנה הילוך וממריאה לגבהים. החולשות שצינתי עדיין תקפות, אבל הנוכחות הממוקדת להפליא של הרקדנים, סערת הרגשות שהם מייצרים והרעיונות הפשוטים אך הנוקבים של הכוריאוגרף יוצרים חוויה מופלאה. גם הבנליות המוגזמת של התנועה במקומות מסוימים עומדת בניגוד מעניין לתנועה העשירה במקומות אחרים. ב"מדיאה" של פאפאיואנו, הבמה, פרט לחלק

הקדמי שלה, מוצפת מים. במים מוצבים ארבעה שולחנות גדולים, שעליהם מתרחשת רוב העלילה, וכמה כיסאות ביניהם. גופם של הרקדנים מאופר בלבן כמו פסלים. בתחילה, ההתבוססות במים מוגבלת לפשוטי העם ול"כלב", דמות שפאפאיואנו הוסיף לעלילה. ה"כלב" הוא איש בחליפת מנצחים, שנע לעיתים כמו כלב, ולעיתים כמשרתה של מדיאה. כשיאסון חוצה את המים כדי להגיע למדיאה, הוא נועל נעליים גבוהות מיוחדות, כמו סירות, המגנות עליו מפני המים. רוצה לומר, שהגיבורים והנסיכות מתעלים מעל כל זה. אבל בטרגדיה יוונית כמו בטרגדיה יוונית יאסון חושק בנסיכה אחרת, גם כאן בדואט חושני אבל שונה מאוד מהדואט עם מדיאה. ההבדל בין שני הדואטים היפים האלה מעיד על היכולת הכוריאוגרפית העצומה של פאפאיואנו, כמו גם על העוצמה שלו כרקדן. הכלב מנסה להציל את מדיאה ולבנות לה גש כיסאות לשולחן אחר. אבל יאסון מתעקש להשאיר אצלו את מדיאה, והיא רוצחת את מתחרתה ואת ילדיה (דבר שסומל על-ידי ניפוץ שתי בובות - דוגמה לפתרון פשטני מדי של פאפאיואנו). בסוף כולם מתבוססים במים רק האלים (במקרה זה, אל השמש) נותרים יבשים.

בסופו של דבר, "מדיאה" היתה הפתעה מופלאה: מולדת התיאטרון (המעריב) היא גם הארץ שממנה יוצא תיאטרון-המחול המתוחכם והעשיר ביותר ברגש שראיתי מעודי. תיאטרון-מחול שאין בו דבר וחצי דבר מהמוסכמות המשמימות של תיאטרון-המחול הגרמני, שמקורן בפינה באוש. לא היו חזרות אינסופיות על פראזות תנועה, אבל החשוב ביותר - היחסים בין הדמויות לא נסובו רק סביב הניכור המתיש והלעוס לעיפה. היו אהבה, יוהרה, שאפתנות, קנאה, זעם, טירוף, חמלה ונקמה. היה במופע משהו מאוד ים-תיכוני המתקשר ליוון של ימינו; אבל הדמויות המאופרות בלבן והתנועות הסטריאוטיפיות הזכירו לנו שזהו מיתוס המונצח בפסלים ובסיפורים. אינני יודע אם יש לתלות את ההישג של תיאטרון-מחול אדאפוס בחומר שבו הם מטפלים או בגאונות הייחודית של פאפאיואנו. מכל מקום, הלהקה המעולה הזאת מלמדת שדברים טובים קורים עכשיו במחול היווני.